

2 CORÍNTIO

Hállúvúeháámí Coríntori Íjcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o Íjcyáábekée oke Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú Íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aane íñe icyooca muhtsi íhyaami mécaatúnú ménahbe Timotéoma elle Coríntori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Téhdure pámeere Acááyá iinújiri Íjcyáné cahcújtso múnáa wáabyuta téhaámí. ² Ahdícyane óvíi Píívyéébe Ílli Jetsocríjtoma ámúhakeye píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Páávoru ícúbáhrámeíñe

³ Áánéllii metsu Máavyéjuube Jetsocríjtóji Caani Píívyéébeke medúúrúvaki. Muurá meke íídaatsólléne Íjcyaaabe páijyuvaré meke bóhíitsohíjcyáhi. ⁴ Muurá meícúbáhrámeíñetu meke íbóhíjtsóne píáábohíjcyaaabe téhdure tsíjtyeke mepíáábo muhdú meke díbye píaabódu. ⁵ Ehdu Críjtoéjté meíjcyame díbyée ícúbáhrámeíhijcyádújuco meícúbáhrámeíhijcyáne. Áámeke dííbyej tééveri Píívyéébe meke ímíjyuuvu ácu híjcyáhi. ⁶ Muurá muhtsi meícúbáhrámeíyómútsikye ímíjyuuvu ácu híjcyaaabe téhdure ámúhakeye muhtsi meúwáábóneri mebóhíjtsómé tehdííváné ícúbáhrameí

ámuha maáábúcúne mepájtyeteki. ⁷ Muurá muhcsi méwaajácú ámuha ímí Píívyéébeke meúráávyehíjcyáné panévare ámúhake pájtyeróné pañe. Muhcsi meícúbáhrámeidyú ámuha meícúbáhrameíñélli téhdure ámúhake bóhíitsohíjcyabe múhtsikye ibóhíitsohíjcyádu.

⁸ Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámúhake o úúballéné muhcsi Áátsiá iinújiri meícúbáhrameíñe. Ávyetáa muhcsi meícúbáhrameí múha áábúcúityuróne. Tsáhájucóo muhcsi meijtsúcunútú mepájtyetéiñe. ⁹ Idátsóhrée muhcsi éhne múúne ditye dsíjívétsoímyé íjcyadu. Ehdúu múhtsima pajtyéné Píívyéébedívú muhcsi mecátsípááve panévaturé íhtsútuube íjcyabe dsíjívéromeke bóhíitsóóbedívú. ¹⁰ Aabée ihdyu múhtsikye pájtyetésó téjyju muhcsi medsíjívéiyónetu. Áánélli dííbyedívú muhcsi mecátsípáávehíjcyá éhnííñevu íjcyarónéhjitu díbye múhtsikye ípájtyetésoki. ¹¹ Aane óví ámuha piáábó métáúmeí díbye éhnííñevu múhtsikye piáabóné tsijtye íajtyúmíne dííbyeke ityéhdújtsoki.

Corító cóomivúí Páávoró péétune

¹² Muurá muhcsi méwaajácú ímí tehdujuco muhcsi meijcyane míamúnááj piine ímichi ámuháma. Píívyéébere múhtsikye piáábóneri ímí muhcsi méicyahíjcyáhi. Tsá múhtsiye tehdu meijcyatúne. Ááneri mítyane muhcsi méimíjyúúhií. ¹³ Aane íñe ámúhake muhcsi mecáátúnuhíjcyáné tsá túhú íhjúvatúne. Cáhawáá óví ámuha

méwaajácú téhaamíjǵ meéévéenema. ¹⁴ Muurá ámuha méwaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha múhtsidi meímíjyúúveíñé ténéjçúvúu ámuhákye muhtsi mewáájácútsónéllíhye. Áhdure ámuha méwaajácú ámuhádi muhtsi meímíjyúúveíñé múhtsí uwáábóo ámuha melléébónéllíhye.

¹⁵⁻¹⁶ Aanée ámuhádivú ímí o íjtsúcunúnéllii tujkénú ó imíllerá Matsedóóniá iññújivú o péébe ámuhákye o ááhíveíñúne. Aabée téhullétú o óómiibye ó imíllerá tsiíñe ámuhádítyú o pájtyene Jodéá iññújivú o péébeke ámuha oke mepíááboki. Áronáacáa tsá tehdu tene néétune. ¹⁷ ¿A téénetúu ámuha méíjtsúcunú pánehjídú o pítyácámeíhijcyáne? ¿A ámuha méíjtsúcunú cahçújtsó múnaa íjcyatúmé pánehjídú imyéénúityúné íhjúvahíjcyádú o íhjúvahíjcyáne? ¹⁸ Tsáhaá, muurá Píívyéébe múhtsikye waajácú tehdu muhtsi menéétune. Áánéllii muurá muhtsi menéhdújuco meméénune. ¹⁹ Muurá Críjto Píívyéébé Hajchi íjcyaaabe tsá múijyú íjtsaméí cápáyóóvéityuróne. Muurá muhdú iñéhdújuco díbye méénune. Áábedítyú íjcyané uwááboju íñe muha méúwáábohíjcyá oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, éhdume. ²⁰ Áábej tééveri muurá páneere Píívyéébe mééma meenú muhdúhjáa iñéhdújuco. Áánéllii dííbyeke medúúrúváne météhdútsohíjcyáhi. ²¹ Téhdure dííbyere Críjtoj tééveri díbye meke ímíbajchómé méíjcyá dííbyeéjté íhtsutúme. ²² Aabe meke íjtsímedi idíllómé pañévú Íapííchó pícyóóneri ímiááné méwaajácú meke iñéhíjcyanévéú díbye

ájcuíñe.

²³ Aabe waajácú ñnélliihyéikyé elle Coríitori ámuha meíjcyámeke o ááhívetétúne. Ìmiáánée ó imíllerá ámúhake o ááhíveténe. Áronáacáa tsáhái o péétu ámúhake uhbádúré o túkévéjtsotéiyónéllíhye. Áánélliihyée tsáhái ámúhake o ááhívetétú ámúhake o kímóvéjtsóiyónéllíhye. ²⁴ Áronáa tsá ámúhake o táúhbáityuró ñne mecáhcújtsónejcúvu. Muurá tsúúca ámuha ténejcu méwaajácújucóóhíí.

2

¹ Apááñéré ó imíllé ámúhake o tsápíjtsóneri o píaabóné ámuha meímíjyuúki. ² Muuráhjáa diityédíjyucó ámúhadi o ímíjyúúvéiyómeke o kímóvéjtsoca ¿múhdí ó ímíjyúúvéiyáhi? ³ Áánélliihyée muurá ámuha éllevu ñhde o cáátúnúháámí pañe ámúhake ó úwaabó ámuha meímíbaávye ellévú o péécooca oke ámuha meímíjyúúvétsóiyótsihvu íllure oke mekímóvéjtsótuki. Muurá ó waajácú oke ámuha meímíjyúúvétsoca tsaméhjíjyucó meímíjyúúvéiyóne. ⁴ Muuráhjáa tujkénú ámuha éllevu o wáalloháámí ó caatúnú múhdurá ámuha meícyahíjcyáné kímóhcó oke pájtyéneri táábere. Áronáacáa tsá ámúhake o kímóvéjtsó o cáátúnutúne. Mítanée ámúhake o wájyúnéllíí ámúhake ó caatúnú ámuha meímíbaávyeiki.

Ímityúné méénúmedi meídáátsovéne

5 Áánetu eene ímityúné imyéénúneri oke kímóvéjtsobéubá awáá éhnííñevu ámúhakyé kímóvéjtsóhi. ¿Mityá tsá ámúhakyé dibye kímóvéjtsotúnej? 6 Áábeke téhdunéjuco ámuha tééné hallútú meúwaabóne. 7 Ílluréjuco dííbyedi meídáátsóvéne máábajíívé teéne. Ááne mécánaajánú dibye íjtsaméí icyátoróóvéne íímíbbáavye ávyetá tútavááveréjuco Píívyéébedityú dibye imyéénútuki. 8 Áánéllíí ámúhakyé o néé ámuha tsiíñe ímí dííbyema menáhbévaki. 9 Ehdúu ámuha meíjcyane o wáájácúne éíjyu tééné uwáábó o cáátúnuháámí ámúha éllevu ó wallóo ámúhakyé o nééne ámuha mecáhcújtsóhajchíí o wáájácuki. 10 Muurá ímityúné méénúmedi ámuha meídáátsóvéne teene maábajíívéné ímí ó íjtsúcunúhi. Áánéllíí téhdure táicyánéjcutu ámuha meídáátsóvémedi ó ídáátsóvehíjcyá Críjto mémeri. 11 Ehdu mépiáábójcatsí Naavéné meke imújtátsótuki. Muurá tujkéveebe meke imújtátsoki.

Tóroóá cóómiyi íjcyabe Páávoru múhdurá íjtsámeíñe

12 Tóroóavúu muurá o úújetéébé tétsíi múnáake Críjtodityú íjcyané uwááboju o úwááboca mítyame cáhcújtsóiyá Píívyéébé píááboríye. 13 Áronáacáa técoomíyí ménahbe Tííto íjcyatúné múhduúvúrá o íjtsúcunúnéllíí o péé díityédityú Matsedóóniá ííñújívuvu dííbye néhcovu.

Críjtoma íhtsutúmé meíjcyane

14 Áronáa ihdyu Píívyéébeke ó téhdútsohíjcyá Crijtoj tééveri panévaré metáhjahíjcyané hallúvu. Muurá mejtééveri íuwaáboju pahúllevávú tsújaúcu híjcyaa be éhne múúne pácúúcu j cúvá pahúllevávú tsújaavédu. 15 Ahdu Crijtoj tééveri meímíbaávyémeke Píívyéébe ímí íjtsúcunú mé dííbyé uwááboju métsújaúcu híjcyá pámehdívúré pájtyetémyema wágóóóvéímyedívu. 16 Áané uwááboju muurá wágóóóveímyé íjtsúcunú éhne múúne meke dsíjívétsóiyóné meíjtsúcunúdu. Áánetu pájtyetémyedívu ííné imíjyaú teene bohíívú díítyéké ájcune. Aanéhaca íñe ¿caatyé úwáábóiyá téené uwááboju? 17 Muurá tsá teene muha meúwáábohíjcyatú tsaate méénuhíjcyádú muha medsíídsívakíye. Áhdure tsá tsíhdyuhjíré muha meúwáábohíjcyatúne. Muurá tene néhdújuco muha meúwáábohíjcyané Píívyéébéé múúhake níwáávéné wákímyeí Jetsocrijtó múúhake píáábónej tééveri dííbyeke muha meíícuvénéjuco.

3

Béhné pihtyájcoju

1 ¿Aanéubá ámuha méíjtsúcunú íllure muhtsi memítyájkímyeí ehdu ámúhake menéhíjcyáne? ¿Áhduréubá ámuha méíjtsúcunú tsaate méénuhíjcyádú uwáábojtétsí muhtsi meíjcyané waajácúháámívu ámúhake muhtsi meúújétsóíñe? ¿Panéubá ámuha méíjtsúcunú téeméháámí ámúhake muhtsi metáúmeíñe? 2 Áánerá ihdyu ámuháyé teene waajácúháámí tujkévéjte múhtsí uwááborí tsíhdyuréjuco ámuha mecápáyoovéme. Áámeke

ámúhakyé pámeere ííténe waajácú ímiááné
tehdújuco ámúhakyé muhtsi meúwaabóne.
3 Aame ámuha Críjtóo múúhaj tééveri cáátúnúné
waajácúhaamídu. Áronáa ihdyu tsá ámuha
mecaátúvatú caatúnújpácyori. Áhdure tsá
ámuha mecaátúvatú éhnéhjáa néwáyuwáácutu
cáátúvanédu. Muurá ihdyu íhtsútuube Píívyéébé
Apííchóré ámúhá pañévú úcaavéné ámúhakyé
ímíjpyetétsómeke tsijtye ííténetu waajácú dííbyeéjté
ámuha meíjcyane, waajácuháámí cáátuvané iéévéne
iwáájácúiyódu.

4 Ehdu íñe ámúhakyé o nééne ímiááné tsá
álliu íjcyatúne. Muurá Píívyéébere Críjtoj
tééveri múhtsikye píáábohíjcyánéllii ó waajácú
ímiááné tehdújuco o néhijcyáne. 5 Tsá múhtsí
waajácúríyé muhtsi meúwáábohíjcyatúne.
Píívyéébere ihdyu múhtsikye túkévéjtsóneri
muhtsi meúwáábohíjcyáhi. 6 Áhdure dííbyere
múhtsikye píáábohíjcyá íñe muhdú meíjcyaiñé
béhné pityájcoju muhtsi tsíjtyeke meúwááboki.
Muurá dííbyé Apííchó mépañe íjcyáne tééveriyé
mépájtyetéhi. Tsá íhdééné taúhbaju meúraávyéneri
mepájtyetétúne. Muurá teene meúraávyeromé
íllure méwágóóóvéiyáhi. Áánetu ihdyu Píívyéébé
Apííchó meke ajcú medsíjivéjúcóóítyúne bóhíívu.

7 Muuráhjáa teene tujkénú Píívyéébe pícyóóné
taúhbaju meke pájtyetétsóítyuróné néwáyuwáácutu
cáátuvané tamúnaa íjraéémudívú wajtsí
dííbyé íhtsútuma Moitséeúvuj tééveri. Ááne
ámítsaráhcóhjáa dííbyeúvú húmíri íjcyánéllii tsá

imúnaa íítehíjcyatú dííbyeke. Aanéikyéhjáa chooco dííbyedítýú áábanúhi. ⁸⁻⁹ Ehdúhjáa muurá meke pájtyetésóítýúróné taúhbaju tujkénú Píívyéébe pícyoone ííné imíjyaú bóhówaavéhi. Aanéjíí mityáubá awáá mepájtyetéííne uwááboju dííbyé Apííichó mépañétú bóhówájtsóíínej. Áané pityájcoju ííne ícyooca mééma dibye méénune muurá meke imíjpyetésóhi. ¹⁰⁻¹¹ Áánevu tujkénúu dibye méénúné taúhbaju ímí néérone tsá úújetétúne. Áánetu ííne ícyooca mepájtyetéííne pityájcojúu dibye méénune awáá éhnííínevu meke píaabóné tsá mújyú níjkéváityúne.

¹² Aane muha mewáájácúnéllii méúwáábohíjcyá íínerí núhnévetúme. ¹³ Tsá muha meméénuhíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvú ditye íájtyúmítu Píívyéébe ámítsaráhcó íhyúmíri íjcyane áábanútúné hajchótá wájýámubávú wátácámeihíjcyádu. ¹⁴ Téjyúhjáa íjcyané míamúnaa tsá wáájácúpityúne. Áhdure ícyooca íjcyané míamúnaa teene íhdééné pityájcoju éévújúcooromé tsá wáájácútúne. Aame íjcyá éhne múúne tsane tsíeménevu maávohjácóné íjcyadu wáájácúmeítýúme. Muurá ihdyu apááñééré Críjtóo mééma méénune mecáhcújtsóneri méwaaajácúiyáhi. ¹⁵ Aane ícyoocápi tsaate téénere Moitséeúvúu cáátúnuhíjcyanéhjírre ícyáhcújtsóne itsúcunúhíjcyá ípájtyetéííne. Tsá ditye wáájácúpityú Píívyéébé muhdú mepájtyetéííne Jetsóoj tééveri méénune. ¹⁶⁻¹⁷ Árome muurá dííbyé icyánejcúvurējuco pájtyémeke píááboobe Íapííchoj tééveri ditye iwáájácu muhdú ípájtyetéííne. ¹⁸ Muurá

Píivýéébeéjté mejcyame tsúúca dííbyé icyánéjcu méwaajácúhi. Aame mícumídú menéemedityú dííbye ímí bóhówaúcunúhijcyámé icyóhodu méjcyáá Críjtodu Íapííchoj téeveri meke dibye ímíjpyetétsóme.

4

¹ Aane téénetu íjcyané uwááboju ímiáájú íñe muhsti méúwáábohíjcyáhi. Áánetu tsá muhsti meóóchévéíturó mekéé ñdaatsólléne Píivýéébe múhstikye pícyóóné wákimyéityu. ² Áánéllii muurá páneere núcójpítso nénehji muhsti meíhvéjtsóne dííbyé uwááboju méúwáábohíjcyá muhdú tene néhdújuco. Tsá muhsti tsíjijtóríyé méúwáábotúne. Aane Píivýéébe waajácú muhsti maállityúne. Aane téhdure míamúnaa waajácúiyáhi. ³ Aane íñe meke pájtyetétsoíñé muhsti méúwáábohíjcyané tsá bóhówáávetú wágóóóvéímyedívu. ⁴ Íjij caani Naavéné diityéké túhútsohíjcyá ditye icyáhcujsótú Píivýéébere íjcyaaabe Críjtodityú íjcyané uwááboju. ⁵ Muurá tsá múhstidityú muhsti méúwáábohíjcyatúne. Muhsti méúwáábohíjcyá Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyáábedityu. Áábeke muhsti mewáájúnéllii méjcyá ámuhá ñcúve múnáajtétsi. ⁶ Muuráhjáa Píivýéébe néhdújuco peete íjcyane. Áábere muurá íñe icyooca mépañévu téénedu nééne íuwááboju pícyóó téénej téeveri dííbyé ámítsaráhcó Jetsocríjtodityú bóhówaúcunúne mewáájácuki.

Mecáhcujsóné meke túkévejsóhi

7 Aane muurá Píívyéébé ámítsaráhcó núpájkíhllódú menéerómé pañe tsúúca íjcyánetu ámuha méwaajácú dííbyé ihnáhooríyé muhtsi meúwáábohíjcyáne. Tsá múhtsi ihnáhoori muhtsi meúwáábohíjcyatúne. 8 Muurá múhtsikye tsíñehji páhduváre dáríívéronévú tsá muhtsi metáhjátsámeítyúne. Tsáijyu múhtsikye íhnáhó tene íjtsámeíchórónáa tsá muhtsi íñnerí maáábímeyéíhíjcyatúne. 9 Tsáijyu muurá múhtsikye ditye méénúrónáa tsá muhtsi meíhvétsohíjcyatú téené uwááboju. Ehdu múhtsidi ditye ícúbáhrárómútsikye Píívyéébe píáábohíjcyáhi. 10-11 Muurá paíjyuva kiávú muhtsi mepéhullévú múhtsikye dsíjívétsohíjcyarómé Jetsóokée imyéénudu. Ehdu muhtsi dsíjívetu mépátyetéhijcyá dííbyeke muhtsi meíícúvéné wákimyéí meméénúné déjúcotu Jetsóó múhtsikye panévatúré téhmene iwáájácúmeíki. 12 Ávyeta múu dsíjívénetu muhtsi méúwáábohíjcyá teene ámuha mecáhcújtsóne múijyú medsíjívéjúcúóítyúne bóhí ámuha meújcuki.

13 Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “O cáhcújtsónetu íñe ó ihjyúvahíjcyáhi.” Ahdu idyé muhtsi mecáhcújtsónéllii íñe ámúhake ménehíjcyá íñnerí núhnévétumútsí ímíááné panévatu Píívyéébe meke píaabóné muhtsi mewáájácúnéllíihye. 14 Muurá muhtsi méwaajácú muhdúhjáa Ávyéjuube Jetsóoke íbóhíítsódú medsíjívémeke íbóhíítsóne díbye meke tsájtyeíñé íúniúvu. 15 Aane muhtsi mewáájácúnéllii méíícúbáhrámeíhijcyá ímí ámuha

Píivýéébeke mecáhçújtso mítyame meíjcyame dííbyeke metéhdújtso díbye meke píáábohíjcyané hallúvu.

¹⁶ Áánéllii tsá múijyú meíhtsunúityuró tééné wákimyéí meméénúnetu. Muurá ídátsó menéérome Píivýéébeke meúráavyénéjcutu íhtsutúmé meíjcyámeke téjcoojívádú meke píáábohíjcyaaé. ¹⁷⁻¹⁸ Aane íñe ícyooca páhduvaré nénéhçiri meícúbáhrámeíhíjcyaroné tsá múhajçhotá íjcyáityúne. Áánetu ihdyu ténéhçiri meícúbáhrámeíyómé nihñévúré Píivýéébema meíjcyame tsá múijyú muhdú meíjcyáityúne. Áánéllii meere tsaímíyé meíjcyáíyóneri tsá meíjyácunúityuróne. Apááñeríyé méijyácunúiyá múijyú níjkéváityúné Píivýéébé avyéjuvu meúújetéíyóneri.

5

¹ Muurá méwaajácú méjpi jahdu néjpiima múhajçhotá meíjcyáityúne. Aane wágóóóvéne boone ihdyu Píivýéébe mééma tsíhdyuréjuco méénúnéj piima meíjcyaa níjkyéçiri múijyú muhdú íjcyáityúne. ² Ááneri íñe métsúúrameíhijcyá téénéj piivu mepájtyéíyóneri ídátsó meícúbáhrámeíhíjcyánetu mewáyéééveki. ³ Muurá téhulle tsá méjpííma íjcyatúmé meíjcyáityúne. ⁴ Múhdutúiyó íñe ícyooca meíjcyáneç píiyé cápáyóvéne múijyú medsíjívéjúcóóítyúnéç piivu. Tsaháítyuro ihdyu medsíjívéçcooca múhajçhotá méjpííma íjcyatúmé meíjcyáityuróne. ⁵ Árónáa ihdyu

Píivýéébere méénudújuco méjípíhañe tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Aanée mewáájácu mépañévu pícyoobe Íapíicho.

⁶ Aane ehdu méúmiwa íjcyane tsúuca méwaajácúhi. Áronáa íñe ícyooca meíjcyánéj piimáyéi meíjcyané hajchótá tsáhái Ávyéjuube Jetsóo úníuri meíjcyatúne. ⁷ Aane ímiáané íñéhdújuco Píivýéébe mééma méénune muurá maájtyúmituróné mécáhcujsóhi. ⁸⁻⁹ Aame medsíjívétúné hajchótá métsúúrameíhijcyá muhdú díbye ímillédú meíjcyáíyóneri medsíjívécooca tsaimíyé dííbyema meíjcyaki. Áánéllii tsá meíllityéityú dsíjiveri. Aame ihdyu medsíjívéjúcóoyá Ávyéjuube Jetsóomáyéjuco meíjcyaki. ¹⁰ Muurá dííbyedívú pámeere míamúnaa mépíhcyááveé díbye meke ídíllo muhdúhjáa medsíjívétúné hajchótá ííñújiri meícyahíjcyáne. Áijyu meke áhdóibye muhdúhjáa meícyahíjcyáne. Ímiáámée ícyahíjcyámé téene áhdó ííne imíjyaú ijcyáhi. Áánetúu ímityúné méénuhíjcyámé téene áhdó ícúbáhráméíhi.

Píivýéébema ími meíjcyane

¹¹ Áánéllii muhcsi Píivýéébeke maávyejúúllédú íjcyamútsí méimíllé tsijtye cáhcujsóné dííbyeke. Aane waajácuube ímiáané tehdu muhcsi meméénuhíjcyáne. Áhdure cáhawáá óvíi ámuha méwaajácúhi. ¹² Ehdu ámúhake muhcsi menéeneri tsá memítyájkímyeítyúne. Íllure ámúhadívú muhcsi mébóhówátsohíjcyá múhtsidi ámuha

meímjyúúveki, teene ámuha mewáájácúne eene ííbúuri icyáhcújtsóturóné míamúnaa íítérokíyé iúwáábóneri mítyákímyeíhíjcyámedívú téhdure ámuha mebóhówájtsoki. ¹³ Ehdu íñe ámúhake muhtsi menéene méjtsúcunúdí muhtsi meméívatémútsí meíhjíyúvahíjcyáne. Ehdu muhtsi meúwáábónej tééveri éhniíñevu Píívyéébeke máávyéjjujtsó ámúhake tene ípíááboki. ¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Críjto pámeekéré meke iwáýyúne ídsíjívétsihdyu bóhíne mewáájácúne dííbyedívú méíhvéjtsámeí díbye meke ityúkévétso meímillédú mejjcyájúcóótuki. Aame dííbyeke mecáhcujtsómé medsíjívéjúcóóítyúne bóhíma mejjcyame ímítyúnehjívú dsíjívemédú méjicyáhi. ¹⁶ Aame tsá mejjácunúityuró tsaate muhdú jcyáneri eene cáhcújtsotúmé ténehjír éítehíjcyádu. Ehdúikyéé Críjtoke o cáhcújtsótúné íhde tájtsaméí néébe dííbyeke ó ítsúcunúhijcyá íhdíyaabédúre. Áronáa ícyooca tsáhájuco tehdu o íjtsúcunújúcootúne. ¹⁷ Muurá íñe tsúúca dííbyeéjté mejjcyame íhdéé múhdurá meícyahíjcyánetu tsíhdyuréjuco mecápááyóóvémedítyú ímíáájuréjuco bóhówaúcunúhijcyáne.

¹⁸ Ehdúu muurá Píívyéébere meke ímíbaávyetsó Críjtoj tééveri tsaimíyé dííbyema mejjcyaki. Áameké meke níwááveebe tsíjtyeke meúwaabómé téhdure ímíbaávyeki. ¹⁹ Muuráhjáa Críjtoj tééveri Píívyéébe méímítyú ímíbajchó ímí dííbyema mejjcyaki. Aabée múhtsikye níwaavé téené uwáábovu. ²⁰ Aamútsí íñe Críjto mémeri dííbyé uwáábójuma

muhtsi méúllehíjcyá múhtsj tééveri ámuháma díbye íhjíyúvaki. Aane díbyere Críjto mémeri ámuhákye muhtsi menéé ámuha meímíáávyéne ímí Píívyéébema meíjcyaki. ²¹ Muuráhjáa Críjto ávyétá ímíáábé íjcyaaabe mújyú ímityúné méénútúróóbeke Píívyéébe ímítyúúbedi dílló méímítyú déjúcotu dííbyéjté meíjcyámeke ímíáámedíyējuco idíllóki.

6

¹ Áánéllii íñe muhtsi dííbyé wákimyéi meméenuhíjcyamútsí ámuhákye menéé ámuha mebáñúmeítyu dííbyé píááboju mééma íjcyane ámuha mewáájacújucóome. ² Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Míamúnáakée o pájtyetétsóíñeri o íjyácunúnáa píáábó oke ámuha metáúmeíñéllii ámuhákye ó píaabóhi.

Ehdu néénetu méwaajácú ícyooca tsúúca mepájtyetéíñe mééma íjcyane.

³ Áánéllii muurá íñe muhtsi dííbyé wákimyéi meméenuhíjcyamútsí météhmémeíhíjcyá múhdurá muhtsi medáriívémeíñeri tsíjtyeke metútávájtsótuki. ⁴ Muhtsi méímíllehíjcyá Píívyéébé ícúve múnáajtétsí muhtsi meíjcyamútsí ímíáámútsíyé meíjcyane. Muurá muhtsi íñná néétumútsí máaabúcu híjcyá panévaríyé meícúbáhrámeíyonéhji. ⁵ Muurá tsáijyu muhtsi cuwáháñeri, ájyáháñeri, meícúbáhrámeíhíjcyá ‘wayée’ néétune mewákímyeícyoóca. Áámútsikye tsáijyu múhtsikye ícúbáhráne iwátsíhcyúmútsikye cuvéhoojánuhíjcyáme. ⁶⁻⁷ Áronéhjí muhtsi

máaabúcuhiŋcyá Jetsocriŋtodityú iŋcyáné uwááboju muhtsi mewáájácúnej tééveri Píívyéébe ímillédú muhtsi méicyahíjcyánéllíhye. Aamútsí tsíjtyeke muhtsi mépiáábohíjcyá dííbyé Apííchó múhtsí pañe iŋcyáneŋ tééveri. Ehdú muhtsi dííbyé wákimyéí meméénumútsí dííbyé ihnáhoori méicyahíjcyá tsaímíye. Áanéllíi tsáijyu tsaate múhtsí hallúvú ímityúné ihjyúvaróné tsá pánéévehíjcyatúne.

⁸ Áronáa ihdyu tsaate múhtsikye ímí híjtsúcunúne duurúvahíjcyáhi. Áánetu tsíjtye múhtsidi úúhívatémé nehíjcyá állíu múnáajtétsí muhtsi méijcyane.

⁹ Ááne múhtsikye wáájácúromé tsá múhtsidi íícúvehíjcyatúne. Muurá tsáijyu ávyetá ihnáhó múhtsidi ditye ícúbáhráromútsí tsá muhtsi medsíjívéhíjcyatúne. Ároné pañe muhtsi méicyahíjcyá ídátsó múhtsikye ditye dsíjívétsóllehíjcyáromútsi.

¹⁰ Ídátsó muhtsi méijcyáromútsí mítyámeke mépiáábohíjcyá Píívyéébé avyéjújete ditye íjcyá íhtsutúme. Ááneri muhtsi méimíjyuhíjcyá ínéúbamá íjcyátúromútsí tsáijyu kímhóhcó múhtsikye tene pájtyerónáaáca.

¹¹ Ámuúha Coríito múnáa múhtsí nahbémuŋ, ámuhákye muhtsi mewáájyúne méúúballé muhdú muhtsi méijcyane tóónútumútsi.

¹² Tsáháturo múhtsí icyánéjcutu ímityúné ámuhadítyú muhtsi méjtsámeíturó tsáijyu múúne ámuhá icyánéjcutu múhdurá ámuha múhtsikye méjtsúcunúrónáaáca.

¹³ Áronáa ihdyu ámuhákye muhtsi mewáájyúne méúwáábohíjcyá éhne múúne ítsíimeke cááni iwáájyúne úwaabódú ámuha téhdure múhtsikye

mewáiyuki.

Píivyéébe jádú menéémeé

¹⁴ Aane tsá menáhbéváítyuró cahcújtso múnaa íjcyátúmema tsahdúré diityémá méijtsaméi néétúnéllíihye. Cáhawáá méijtsúcunuj, tsá muurá pejco cóójíma tsahdúré néétune. Ahdu íivane tsá tene ímityú ímiáájú meúraavyémé ímityúmema menáhbeváne. ¹⁵ ¿Aca Críjtoma Naavéné íjtsaméi tsahdúré? Aanéhjíiva tsá tene ímityú Críjtoéjté íjcyame Naavéné icyánéjcéjtemá náhbéváiyóne. ¹⁶ Áhdure ¿aca ímíyóné ímiá Piivyéébeéjté meíjcyame dííbye jáhdú menééme menáhbeváne níjcyotájté íbóhíima íjcyátúmeke dúúrúvahíjcyámema? Muurá íllu méhdityu neébe: Tahñéjté íjcyámé Piivyéébé o íjcyaae tsá kiá dítyédítýú o íjcyatúne.

¹⁷⁻¹⁸ Téhdure tsiíñe neébe:

Médowáávé ímityúné míamúnáadítýu. Ááne mémeenújúcohdí ímityúné dítye méénuhíjcyádú ímí ámuhákye o íjtsúcunú ámuha tahñéjtéj Caani o íjcyaaé. Ehdu o néé Píivyéébe panévatúré íhtsútuube o íjcyaaé.

7

¹ Ehdu íñe Píivyéébe nehíjcyá meke iújcuíñe, ámuúha táñahbému. Áánéllíi ílluréjuco metsu meíhveté panévare ímityúné méjpiíyíi, méijtsaméiyii, meméénuhíjcyánéhjitu. Ááne metsu meíhvéjtsámei dííbyedívu.

Corító cóómíyí íjcyame cahcújtso múnaa ímíjpyeténe

2 Ahdícyane óvlyjuco múhtsima méimibáávyé tsaímíyé meíjcyaki. Muuráhjáa tsáháturo ínerí ámúhake muhtsi metútávajtsotúne. Áhdurée tsáháturo ámúhake muhtsi maállíñe hallúrí ámúhá tsíeméné meékéévetúne. ³ Tsá íñe ehdu ámúhake o neétu ímityúmé ámuha meíjcyánéllíñe. Éíjyúu ámúhake o nehdu mítyane ámúhake o wájuúnéllíi ó nehíjcyá ímí tsaméhjí meíjcyá mújyú medsíjívetsihvújuco. ⁴ Aane ó waajácú ámuha tehdújuco meíjcyane. Áánéllíi mítyane ó imíjyúu ámúhadi panévaríyé o ícúbáhrámeíyoobe téénevu o cátoróóvénema.

⁵ Muuráhjáa Matsedóóniá iññújivu muhtsi meúújetémútsí ávyetá íhnáhó meícúbáhrámeíñeri muhtsi mítyane méíllityéhi. ⁶ Áronáacáa Píívyéébe imyéénuhíjcyádú píáábónej péévé Tííto múhtsidívú 'bohíbohíúvú' úújeténeri muhtsi méímíjyuuvéhi. ⁷ Áronáacáa tsá apááñéré dibye múhtsidívú úújeténeri muhtsi meímíjyúúvetúne. Ímichíi muhtsi méímíjyuuvé muhdú ámuha meíjcyane dibye múhtsikye úúbálléneri. Múhtsikyéé úúbáleebe ámuhává ímityú meícyahíjcyánetu tsúuca meíhvetémé meíjyácunúhíjcyané ámúhake muhtsi maááhívetéíyóneri. Áhdurévá ámuha ímí o íjcyáíyóneri meíjyácunúhíjcyáhi. Ehdúu dibye múhtsikye úúbálléneri mítyane muhtsi méímíjyuuvéhi.

⁸ Áronáacáa tsánejcúvú ámúhadi ó ídáátsové éhnée tujkénú ámúha éllevu o wállóháámí pañe íhnáhó ámúhake o úwaabóné kímóhcó ámúhake

pájtyéneri. Áronée óvįyjuco múhahjchótáwuurá ámúhake tene kímóvejtsóné ámuha meímįjpyetéki.

⁹ Áánéllii ó imįyúú téeneri. Áronáa tsá ámúhake kímóhcó tene pájtyéneri o imįyúúné o néétune. Ó imįyúú ámúhake kímóhcó tene pájtyétsihdyu ímį tsíhdyuréjuco ámuha meįjcyáneri. Aane ámuha maáábúcuhiįcyáné ímį Píįvyéébe įjtsúcunúhi. Aanée tsá téeneri ámúhake o tútávįjtsotúne. Muuráhjáa íllure ámúhake téeneri ó píaabóhi.

¹⁰ Muurá tsáįju díįbyere Píįvyéébe meke įhvejtsó tsáné kimóóvé meke ipájtye téenetu meíllįkįvyéne ímįtyú meįcyahįjcyáné meįhvėjtsóne díįbyé icyáneįcúvuréjuco mepájtye mewágóóóvétuki. Áánéllii tsá múu kímóóve įjcyácooca įnńa įjtsámeįtyú díįbyedįtyu. Áánetu ihdyu cáhcųjtsotúmé ehdu nénehį diįtyéké pájtyéneri kímóóverómé wágóóóveéhi.

¹¹ Muuráhjáa Píįvyéébe ímillédú ámúhake įhnáhó o úwaabóné kímóhcó ámúhake pájtyeróné ámuha máaabúcúhi. Aanée ímįáánéjuco múhdurá ámuha meįcyahįjcyánévú ámúhake wáájácutsóné tsári ámúhake pájtyeróneri ámuha meíllįtyéne méimįllerá ámúhama teene o ímįbįjchoténe. Áronáacáa ámuha tsamééréjuco eenée ímįtyúné méénúúbeke įhnáhó meúwáábóneri meímįbįjchónéllii tsáhąjuco ámúhá hallúri tene įjcyatúne.

¹² Ehdúu ámúhake ó caatúnú Píįvyéébedívú o bóhówįjtsó ímįááné ámuha múhįsikye mewąjyune. Tsáhąa apáámųtsikyéré ímįtyúné dárįívęjcatsímųtsikye tene ipíaábo o cáátúnutúne.

¹³ Aane muurá muhdúhjáa ámúhake

muhtsi menéhdújuco ámuha meíjcyánetu muhtsi méwaajácú ímiááné múhtsikye ámuha mewájjune.

Ááneri mítyane muhtsi méimíjyuuvéhi. Áhdurée Tíito ámuhávaa panévatúré dííbyeke meíícúvénéllii imíjyúwu múhtsidívú wájtsíneri éhnííñevu muhtsi méimíjyúúhií. ¹⁴ Áábekée muhdú ámuha meíjcyane o úúballéné ímí íjtsúcunúúbe. Tehdu tene íjcyátújítjtori múijyú o íhgyúváiýónejíívari. Muuráhjáa o néhdújuco ámuha dííbyeke meíícuvéné tehdújuco. ¹⁵ Áánéllii mítyane éhnííñevu ámúhake wájjyuube ámuhávaa díbye nénehji mecáhcújtsóne ímí dííbyeke meíícúvehíjcyánéllííhye. ¹⁶ Téhdure mítyane ó ímíjyuuvé ímí ámúhama menáhbévájcatsííñe o wáájácúneri.

8

Píáábojácútsi

¹ Téhdure ó imíllé ámuha táñahbémuke o úúballéné muhdú Matsedóóniá ííñújiri íjcyané cahcújtso múnaa ícúbáhrámeímyeke Píívyéébe píáábohíjcyané díityedí ídáátsóvénema. ² Aame muurá tsaímíyé íjcyame mítyane píáábohíjcyá tsijtye ménahbémuke. ³ Aane ó waajácú ímiááné ditye píáábohíjcyané íjcyátúrónetu díityéké ípíaabóné ímíllénéllííhye. ⁴ Aamée múhtsikye néé téhdure Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáake ditye píáábóne dsíídsí muhtsi díityé éllewu metsájtyeki. ⁵ Ávyetáa tsá muhtsi meíjtsúcunútú ditye tsíjtyeke píááboíñe. Árónáacáhjáa ihdyu muhtsi meúwaabóné illéébone Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyámé dííbyedívuréjuco

íhvéjtsámeíñema. ⁶ Ehdúu Matsedóóniá iíñújiri íjcyáné cahcújtso múnaa méénune imíwu muhtsi meijtsúcunúne Tíítóke menéé ámúhadítýú tsiíñe díbye dsíídsike iújcuté íhdée imyéénudu. ⁷ Muurá ámuha tehdujúco meméénuhíjcyáné íñe Píívyéébeke meúráávyenéjcu. Aame ámuha ímí téjijtóríjyuco meúwáábohíjcyámé múhtsikye méwajyúhi. Ahdícyane óvíi ámuha meméénuhíjcyadú dsíídsidi mepíáábócatsíhi.

⁸ Áronáa ihdyu tsá ámúhake o táúhbatúne. Íllure ámúhake o waajácuto múhdú ménahbémú píáábócatsíhijcyáné tehdu ámuha tsíjtyeke mepíáábónetu mewáájacu ímiááné ámuha díityéké mewájyune. ⁹ Muurá tsúúca ámuha méwajácú Máavyéjuubée Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyároobe mewájyuri íhdícyabédú ícúbáhrámeíñe téenej téeveri tsaímíyé dííbyema maávyéjuutéki.

¹⁰ Áánéllíi ó imíllé ámúhake o úwaabóné éhnííñevu ámuha meúráávyé dsíídsidi mepíáábócatsíhijcyáné muhdúhjáa éhné pijcyábari ámuha metújkenúdu. Áronáa tsá múu ímíllétúróné pañe píáábotúne. Múu píaabó ímiááné ípíaabóné ímíllénema. ¹¹ Ahdícyane óvíi ámuha tsaímíyé mepíáábócatsí muhdúhjáa tujkénú ámuha meméénudu.

¹²⁻¹³ Áronáa tsá ámúhake o néetu ámuha mepíáábóne bóónetu ílluréjuco mepíhtóveki. Muurá Píívyéébe ímí íjtsúcunú múhduná meijcyátsodúneri tsaatéké mepíaabóne. Tsá meke díbye éhnííñevu táúmeítýúne. ¹⁴ Muurá ámuha mepíhtótújy

tsíjtyeke mépiáábohíjcyá tsáijyu téhdure ámuha mepíhtónetu ditye ámúhake ipiáábo tsahdúré ímí ámuha meíjcyaki. ¹⁵ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Mítyane újcúmema áyánéwu újcúrómedívú tsahdúré úújeténe.” Ehdú nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

Títóke tsatétsí náhbenúne

¹⁶⁻¹⁷ Muurá íñe ámúhadi o íjyácunúdúré Píívyéébe tükévéjtsóneri Tíito ámúhake ipiáábóiyóneri íjyácunúhi. Áánéllii muurá ávyeta imíllebe ámúha éllevu o wálloóne. Aabe cáhawáá óvíi ámúhake aahívetéhi. Áánéllii mítyane ó téhdujtsó Píívyéébeke.

¹⁸ Áábema ó wallóó tsijpi dííbyeke náhbénúíbyeke dííbyedítýú cahcújtsó múnaa ímí díbye úwaabóné néhíjcyáábeke. ¹⁹⁻²⁰ Áábeke téhdure meménúmé mepiáábójcatsíñe dsíídsí Jerotsaréevu muhtsi metsájtyécooca díbye múhtsikye íñáhbénu tsaímíyé muha teene metsájtye míamúnaa íjtsúcunútu muhtsi menáníyóne. Aane ímí muha meúújetétsóneri Píívyéébeke muha maávyéjújtsoki. Áhdure diityéké muha mepiáábóiyóneri meíjyácunúhijcyané ténetu ditye iwáájácuki. ²¹ Áánéllii muha méimíllé tsaímíyé teene metsájtyene ímí Píívyéébe múúhake íjtsúcunúki. Árónáa tsá apáábyéré diibye ímí múúhake íjtsúcunú ímí muha metsájtyéityúne. Téhdure muha méimíllé míamúnaa ímí múúhake íjtsúcunúne.

²² Aane íñe Tíitómútsima ó wallóó ménahbe panévare Píívyéébé icyánéjcu wákimyéi

tsaímíyé méénuhíjcyáábeke. Aabe téhdure waajácú ímí ámuha meíjcyane. ²³ Aane tsáijyu múúne tsaate muubá Tíito íjcyane díllóhajchíí múu néé tápiááboobe díbye íjcyane. Áhdure tsíjtyétsikye dítye díllóhajchíí múu néé Críjtoke ímí úráávyehíjcyámútsikye íllé cahcújtso múnaa wáalloóne. ²⁴ Ahdícyane óví ámuha díityéké mewájuryúne méíicuvé ímí ámúhake muhsti meíjtsúcunúmedi idyé tsijtye cahcújtso múnaa ímíjyúúve teene iwáájácúnema.

9

Cahcújtso múnáá wáábyuta dsíidsi píhcyúmeíñe

¹ Áanetu dsíidsike mepíhcyúneri mepíáábócatsíhíjcyánéjcutu tsáhájuco ámúhake íná o nééityuróne. ² Áronáa ó waajácú ímiáané ámuha Acaáya íiñúji cahcújtso múnaa meímíllehíjcyaróné mepíaabóné tsijtye cahcújtso múnáake éhné píjcyábatújuco. Áaneri mítyane o ímíjyúúvéne Matsedóóniá íiñúji cahcújtso múnáake ó úúballéhi. Aane díityéké ímíwu pájtyeme éhnííñevu ímí píáábócatsíhíjcyáhi. ³ Aane o nééne íñe icyooca ó wallóo ménahbémuke dítye ámúhake íñé apáhajchíí ámuha mepíhcyújúco dsíidsi bañúháñé ámúhadítýú díityéké o úúballéhíjcyátuki. ⁴ Tsáijyu múúne tsájíubárei ámuha meújcutúnáa ellévú o péébema muurá tsaate díitye Matsedóóniá íiñúji múnáadítýú péhajchíí tsaméhíjuco menúcójpíveíñe téeneri. ⁵ Áané íhdétú ó imíllé ménahbémú Tíitomu ámúhake ááhíveténé

ámúhake ditye píáábóneri ámuha meúújetétsójúco múhdúneríhjáa ámuha diityéké mepíááboíñé menéhijyáne. Ahdícyane óvíi ámuha meúújetétsó ímiááné ámuha mepíaabóné meímíllénema. Tsá idyé muha menéené iijyéveríyé ámuha meméénúityuróne.

⁶ Cáhawáá méjtsúcunuj, illu muurá tsaate néehíi: Áyánéwu bájtsome áyánéwu ujcúhi. Áánetu mítyane bájtsome mítyane ujcúhi. ⁷ Ahdícyane ihdyu óvíi tsáápiitsa mepíáábohíjcyá ímiááné mepíaabóné meímíllénema. Tsá meímíllétúné pañe mepíáábóityuróne. Áhdure tsá tsijtye meke néénélliihyéré mepíáábóityuróne. Muurá Píívyéébe ímí ijtsúcunú ímiááneturé meímílléne mepíáábómeke. ⁸ Aabe ihdyu íhtsútuube íjcyaaabe óvíi meke panévaturé píaabó íná méhdityu ipíhtótu téhdure tsijtyeke mepíááboki. ⁹ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Ídáátsojtéké píáábómedítyú tsá mújyú tene ábájíívémeítyúne.

¹⁰ Aane muurá íñe dííbyere panévare bajtsóháñé píívyétsóne tájpi meícyahíjcyaaabe ámúhake píááboó ámúhá wákimyéityu. ¹¹ Ehdu ámúhake éhniíñevu panévaturé píáábóiibye tsijtyeke ámuha mepíáábohíjcyaki. Aane ámúhake muha meúwaabódújuco ámuha ménahbémuke mepíáábónéllii téhdújtsoímyé dííbyeke. ¹² Tsá pevénéré diityéké ámuha mepíáábotú ditye píhtónetu. Muurá ámuha mepíáábóné hallúvú idyé

téhdújtsoímyé Píívyéébeke. ¹³ Aane diityéké ámuha mepíáábóneri méwaajácutsó ímiááné Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ámuha mecáhcuýtso. Áánéllí Píívyéébeke íávyéjúýtso duurúvahíjcyáímyé pamévakéré ímí ámuha mepíáábohíjcyánéllíhýe. ¹⁴ Aame ámúhake iwájýúne ámúhá hallúvú píáábó táúméíí ámúhaj tééveri díbye díityéké píáábohíjcyánéllíhýe. ¹⁵ Ahdícyane metsu metéhdújtso Píívyéébeke ávyetáa méjítсамéí píruúvé íjcyáné píáábó Jetsocríjtoj tééveri díbye mééma méénúné hallúvu.

10

Páávoró míamúnáake túkévejtso

¹ Ehdu íñe ámúhake ó úwáábohíjcyá ímíñeúvú Críjtóo meke ídaatsólléne úwáábohíjcyádu. Árónáa muurá ó waajácú óhdítýu ámuha múhdurá méíhýúvahíjcyáne. Muurévá ámuha ménehíjcyá ámúhama o íjcyácooca íñá ámúhake o néétuube tsiélléturé waajácuháámí o cáátúné pañe núhnévétuube íhnáhó ámúhake o úwáábohíjcyáne. ² Aane ámúhake o ááhívetécooca tsá o ímíllétú ámuha óhdítýu menééne cáhcújtsoótúmé íjcyadu o íjcyane. Ehdu íhýúvámema íhnáhó tééneri ó íhýúvááhi. ³ Muurá ihdyu oo míamúnáajpi. Árónáa tsá ehdu nénehji tatsíjparíyé o méénúítýuróne. ⁴ Muurá Naavéné icyánéjcu ó táhjahíjcyá íhtsútuube Píívyéébé íhnáhooríye. ⁵ Muurá míamúnáa Píívyéébeke íéhdíívallédúré ííivame ímítýájkímýeíñe óhdítýu íhýúváronéhjí ó táhjahíjcyáhi. Áámeke ó

úwáábohíjcyá Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ditye icyáhcuíjtsóne íímíáávyeki. ⁶ Ahdícyane tsúúca dííbyeke ámuha mecáhcuíjtsójuúúóórómedítýú tsaate dibye ímillédú íjcyátúmeke íhnáhó ó úwááboóhi.

⁷ Muurá ámuha méijtsúcunú átéréepi o íjcyane. Áronáa táijtsaméi tsá ámuha mewáájácútúne. Muurá Críjtoéjpi o íjcyabe dííbye mémeri ó úwáábohíjcyá tsijtye dííbyeéjté méénuhíjcyádu. ⁸ Aabe mítyájkímeyétyuubéré dííbyeke meúráávyénéjcutu ámúhakyé ó túkévétsohíjcyá íínerí núcójpívétuubére. Áneri tsá ámúhakyé o tútávájtsotúne. ⁹ Ehdu ámúhakyé waajácúháámí pañe o nééne méijtsúcunúdí o méénúityúné o íhjuváne. ¹⁰ Muurá ó waajácú tsaate óhdityu néhíjcyáné atéréepívá o íjcyabe ámúhadívú o úújetécooca íiná ámúhakyé o nééítyuube waajácúháámiríyé ámúhama o íhjuvánhíjcyáne. ¹¹ Áánéllii ámúha élleu o péécooca íhnáhó ámúhakyé ó úwááboó muhdú waajácúháámí pañe o néhíjcyádu. Áijyu botsíi waajácúímyé óhdityu íhjuvánhíjcyáme.

¹² Áronáa tsá o némeítýú ímíáábé o íjcyane eene tsaate íhjuvánhíjcyádu. Muurá pámé ehnííñevu ímíáámé íjcyane íjtsúcunúmeíyómé íllure báñúmeíhíjcyáhi. ¹³ Áánéllii tsá múijyú tehdu o íjcyátúneri o mítyájkímeyéítyuróne. Muuráhjáa íhdyu Píívyéébere oke néhdújuco íñe dííbyé íhju o úwáábohíjcyáne. Aabée elle Coríítori ó úllejé dííbyere oke túkévétsoóneri. ¹⁴ Aane ímichíi ámúhakyé Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úúbállétujkénúnéllii ámúhakyé ó

nehíjcyá ámúhá túkevjtsoobe o íjcyane. ¹⁵ Áronáa tsá o néetu apáábyéré ámúhá túkevjtsoobe o íjcyane téhdure tsijtye ámúhakye úwáábohíjcyámé íjcyánáaáca. Apááñéré ó imíllé ámuha ímíñeúvú mecáhcujsóné Píívyéébé uwááboju díbye néené hajchótá ámúhama o íjcyaaabe o úwaabóne. ¹⁶ Aabe bóónetu téhdure tsícyoomíji múnáakéréjuco o úwáábotéíñe pajtyété uwááboju. Áronáa ihdyu ó úwáábotéé tsáijyúubái tsaate úwáábohíjcyátútsíji múnáakéréjuco tsíjtyé wákimyéí o cáávácútuki.

¹⁷ Áané wákimyéiyi tsaate imítýájkímeyéíñe ímillémé ihdyu óvíi dííbyekéré mítyátsohíjcyáhi. ¹⁸ Áronáa ihdyu tsaímíyé téené wákimyéí méénume tsá iye némeítyuró ímiáámé íjcyane. Muurá ihdyu Píívyéébere díityéké bóhówajtsó ímí dítye íjcyane.

11

Múhdurá tsaate úwaabóne

¹ Ehdu íñe ámúhakye o nééne ihdyu óvíjyucó ehdícyároné pañe mélleebúcunu. ² Muurá ávyeta ámúhadi ó íjyácunúhijcyá muhdú Píívyéébe méhdi íjyácunúdu. Áabekée oke Críjto níwaavé ámúhakye o túkévjtso díbye ímillédú ámuha meíjcyá éhne múúne wájpíikyéi úújétúné badsíjcaja ájyu íjcyáiibye ímillédú íjcyadu. ³ Áanéllii ámúhadi mítyane ó íjyácunú Naavéné ámúhakye Críjtodítýú mújtátsóiyóneri éhnéhjáa Éébáke ííñimyéj tééveri imyéénudu. ⁴ Muurá Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwáábóné úníutu tsíhdyuréjuco ámúhakye tsaate úwááboróné ímí ámuha mélleebúcunúhijcyáhi. Áhdure ámuha

mémíllehíjcyá melléébúncunúné Naavéné apííchotu ámúhake ditye úwaabóné tsúúca Píívyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyaróme. ⁵ Muurá tsá táehnííñevu ditye íjcyatú eene ímí ditye úwaabóné ámuha meíjtsúcunúróme. ⁶ Ihdyúhde ímiááné tsá eene ditye imíwu ‘cáto’ néétune úwaabódú o úwáábóturóne. Áronáa muurá ámuha méwaajácú ímiáánéjucu íjcyane ámúhake o úwáábohíjcyáné panévare ámúhama o méénuhíjcyánetu.

⁷ ¿Mityá ámuháa méíjtsúcunú átéréepi o íjcyánélli ámúhake áhdótsótuube pajtyéteju o úwáábóneri ímityúné o méénune? ⁸ Muuráhjáa ihdyu tsijtye cahcújtso múnaa oke píáábóne tájpi o íjcyabe ámúhake o úwáábohíjcyá áhdótsótuube. ⁹ Aanée óhdivu óúúvérónáa tsá ámúhake íínerí o pátsárijcyotúne. Tehdu muucá íínerí o pátsárijcyoíñejíivari. Áróóbekée Matsedóóniá iíñújitu tsáané nahbémú tsiíne oke píaabóhi. ¹⁰ Ehdu íñe ímiáájú Críjtodítú íjcyáné uwááboju tápañe íjcyabe muhdú o ícyahíjcyáné o úúballeé Acááyá iíñúji múnáake. ¹¹ ¿Aanéhaca íñe ámúhake o wájyútúne íjcyabe ehdu ámúhake o nehíjcyáhi? Muurá Píívyéébe waajácú mítyane ámúhake o wájyune.

¹² Aabe o méénuhíjcyádú éhniíñevu o úwááboó áhdótsótuubére. Áánetu eene o úwaabódú iúwaabóné nehíjcyarómé tsá pevénéré úwáábóityuróne. ¹³ Muurá állíu múnaa íjcyame Píívyéébé uwáábojtédí idíllómeíñe pánehjídú méénuhíjcyá ímiáámé Críjtó wákimyéi múnaa méénuhíjcyádu. ¹⁴ Aane ehdu némehji tsá píhtotúne. Muurá dílbyere

Naavéné ímiá uwáábóóbedi idíllómeíñe méhdivu bóhówáávehíjcyáhi. ¹⁵ Áánéllii muurá dííbyé ñcúve múnaa ímiá uwáábojte méénuhíjcyádú méénuhíjcyáhi. Árone ídátsó diityémá ñíjkévaáhi.

Páávoró ícúbáhrámeíñe

¹⁶ Áánetu tsiíñe ámuhákye o néé ámuha óhdityu menéetu mééídyu o íhjúvahíjcyáne. Ehdú ámuha óhdityu meíjtsámeiyóné pañe ihdyu óvíjyuco ámúhama o íhjúvahíjcyané eene tsijtye múhdurá íúwáábóróneri mítyákímyeíhíjcyádú téhdure o mítyájkímyeíki. ¹⁷ Árónáa tsáháturo tene ímityú Píívyéébeéjpi o íjcyabe o mítyájkímyeíñe. Árónáa íñe muhdú ó mítyájkímyeí mééídyu o íhjúváné pañe. ¹⁸ Ínéturó mítyá íjienéré imyéénúróneri tsaate mítyákímyeíhíjcyáhi. Aanéjji muhdú tsá o mítyájkímyeíityú awáá Píívyéébé wákímyeí o méénuúbe. ¹⁹ Áánetu idyéjuva ámuha panévare mewáájacúme ¿íveekí máállítsámeíhíjcyá iwáájacutúnéré íhjúvahíjcyámedívu? ²⁰ Ditye muurá ámuhádi páhduvare ícúbáhraróné ámuha máaabúcuíhíjcyáhi. Muurá ámuhákye íúníu múnaádú íjtsúcunúmeke ityáúhbáne ámuhá tsíeméné ihñeriyéjuco ditye díllóhíjcyáne. Ááne ámuhákye méénuhíjcyámé íávyejúúllétúnema. ²¹ Áhdúwu muucá o méénutúné muhdú núcójpítsó ó íjtsúcunúhi. Óubá ó íhtsúhi. Ároobe ihdyu téhdure mééídyu o íhjúváné pañe ó mítyájkímyeí eene múhdurá imyéénúróneri ditye mítyákímyeíhíjcyádu. ²² Muurá mítyákímyeíhíjcyámé heeberéómú Píívyéébeéjté Aavarááúvúj tsíménémúhaabe

íjcyáneri. Áronáa muurá téhdure oo diityé múnáajpi. ²³ Áhdure mítyákímyeíhijcyámé Críjtó ñcúve múnaa íjcyáneri. Muurá téhdure dííbyé ñcúve múnáajpi o íjcyaaabe diityé ehniíñevu téené déjúcotu ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Muurá oke iwátsíhcyurónee, icyúvéhoojánurónee, dáríívehíjcyáme. Ánéhjitu píváijyúvájuco o pájtyeténé dsijívetu. ²⁴ Muuráhjáa oke 39-neva wátsihcyúmé tamúnaa íjcyarómé imyéénuhíjcyádújuco. Aane tsáhojtsíijyúvájuco tehdu oke ditye méénune. ²⁵ Áhdure pápihchúúijyúvájuco oke ditye úméhéiyi wápáajcóne. Áánetu tsáijyúréi néwayúúnevu oke aamúme. Áhdurée pápihchúúijyúvá cúújúwami óóma pámaáveebe tsáijyu nújpácýó pañe ó íjcyá tsájcoóji, tsápejcoo, íjcyane. ²⁶ Ehdúu úlleebéré o péhíjcyáábeke patyéhijcyáné pahúllevávú nújpácýój píñévvu, cómiñévvu, múubará íjcyátútsihvvu, íjcyane. Aabe tsáijyu ápíchó nééróméhíj píñe ó ícyahíjcyá naní múnaa, tsíjtye múnaa, tamúnaa, íjcyáméj píñe. Téhdure ó ícyahíjcyá cahcújtso múnaa íjcyáturómé ménahbémudi díllómeímyéhíj píñe. ²⁷ Ehdúu nénéhjiri o ícúbáhrámeííbyé ídátsó o májchóíyónéhjiri, o ádóíyónéhjiri, ó ícyahíjcyáhi. Áhdurée tsáijyu cúwátuube tsuucóri ó ícúbáhrámeí o wájamúúvátuúbe.

²⁸ Aabée tsánejcúvú muhdíívané tsijtye cahcújtso múnaa íjcyáneri o íjtsámeíñé oke múhduúvúrá patyéhijcyáhi. ²⁹ Muurá tsaate ímityúné íjcyáneri ó ídáátsóvehíjcyáhi. Áhdure ditye ténejcúvú mútátsójcatsíñeri o ídáátsóvérónáa

tsátsii tsári oke patyéhiycyáne. ³⁰ Aabe muurá o mityájkímyeíñé o ímílleca ó mityájkímyeíiyá ídátsó o néeróóbej téeveri Píívyéébe bóhówájtsómeíñeri. ³¹ Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtój Caaníkyé múijyú níjkéváityúné medúúrúvahíjcyaaabe waajácú ímiáánéjuco o néhiycyáne. ³² Muuráhjáa tsáijyu Damájcori o íjcyácooca ávyéjuube Aréetá tsíjpiikye pícyoobe téhmetsó tsaatéké técoomí llehówaanévú okévaa ditye iékééveki. ³³ Áronáacáa técoomí mijcótú cáámetu páheju néenetu oke tsaate úvérújtsiyi niityétsó áachívújuco. Ehdúu téijyu ó pállojcóhi.

12

Píívyéébe Páávoróké úújetsóne

¹ Aane tsá íñnetú oke tene piáábóítyuró o mityájkímyeíñé. Áronáa ámúhakeye ó úúbálléé ñnáhjáa nééiyóné Píívyéébe oke úújetsóné naavédú néené pañe. ²⁻³ Muuráhjáa ihdyu oke tsajtyéébé pañétúéhullévú níjkyejívú dííbyeéjpi o íjcyáábeke. Aane muurá tsúúca tétsihdyu 14 pijcyábájuco pájtyene. Áronáa ihdyu tsá o wáájácútú páneeréé tájpiíma o péhajchíijyu, íhgyáa mityá apááñéré táííbuu pééhií. Tsá o wáájácútúne. Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácúhi. Áronáacáa ihdyu ímiááné ó úllejéhi. ⁴ Aabée muurá téhulle tsáimiyéjuco meijcyáítsihi o íjcyaaabe ó lleebúacunúhijcyá tsaate íhgyuváné tsáijyúubaré melléébohíjcyátúnéhjiri. Áánetúu oke bóijcyúmé muucá o úúbállétuki. ⁵ Ááneri

o mityájkímyeíyóné muurá tsá o ímíletúne. Apáañeriyé ihdyu ó mityájkímyeíyá íñe ídátso o néeróobej téeveri Píívyéébe bóhówájtsómeíñeri. ⁶ Áronáa tsá pevénéré o mityájkímyeítyuróne. Ó mityájkímyeíyá ímiáánéjuco o méénuhíjcyáneri. Áronáa tsá o ímíletú oore o bóhówájtsómeíñe. Óvíi ihdyu o úwaabóné illéébónetu míamúnaa waajácú muhdú o ícyahíjcyáne. ⁷ Muuráhjáa téeneri o mityájkímyeíyóné íhdétú Píívyéébere íhvétsoobe Naavéné oke tútávájtssoobe ó ícúbáhrámeí éhne múúne metójááveneri meícúbáhrámeídyu. ⁸ Áanéllihyée Píívyéébeke 3-ijyúvá ó táumeíyá dibye oke íbóhíítsóroki. ⁹ Áronáacáa oke neébe: “Óvíi uke o píáábóneri ú aabúcúhi. Muurá ehdu ídátso íjcyámej téeveri ó bóhówájtsómeí íhtsútuube o íjcyane.” Ehdúu oke dibye néénéllii íñe ídátso o néeroobe ó imíjyuhíjcyá tajtyéeveri dibye míamúnáake íhnáhoovu iúújétsoki. ¹⁰ Aabe íñe ícyooca panévariyé o ícúbáhrámeíyoobe ó imíjyúúhií. Muurá Críjtoke o cáhcújtsóné hallútú óhdi míamúnaa ícúbáhráábeke nehníwu úhbahíjcyáhi. Aabe panévatúré ó píhtóhi. Ehdu panévari o ícúbáhrámeíñeri o íhtsunúroobe Críjtodívú ó cátsípáávehíjcyá o íhtsútúúveki.

Corító cahcújtso múnáadi Páávoró íjyácunúne

¹¹ Ároobée ihdyu ímiááné mééídyu o íhgyúváné pañe ó mityájkímyeíhi. Ámuháa oke mityájtsoótúmeí tsíjtyéhjikeré maávyéjútsohíjcyánéllii oore ó bóhówájtsómeíhi. Árome ámuha maávyéjútsoorómé

ĩne oke ámuha meéhdĩválléhjcyáábé ehniĩnevu tsá ijcyatúne. ¹² Muuráhjáa ámuháj piine uwáábori o ijcyabe panévariyé o ícúbáhrámeíyonéhjĩ ó aabúcuhijcyáhi. Ájyúu páhdúváré nénehji méénúráityúronéhjĩ o méénúneri ó bóhówájtsómeí ímiáané Píivyeébé uwááboobe o ijcyane. ¹³ Ároobée tsá ámuhákye tsieméné o táumeíñeri o íjyévéjtsotú tsíjtyekée o méénudu. Aanéubá ámuha méijtsúcunú ámuhákyée o éhdĩválléne ĩná o táumeítyúne. Árone ihdyu óvíjyacóóne.

¹⁴ Aabe icyooca tsiĩne ó ijcyátsiivye tsúuca pápihchúújyúvájucó ámuhákye o ááhívetéki. Aabe tsá ĩnerí ámuhákye o íjyévéjtsóityúne. Tehdu ámuhákye dsídsike néhcotéébé o pééíñejĩvari. Íllure ihdyu ámuhákye o píáábo ó peé éhne múúne téene tájpi ĩtsĩme íjcyaiĩné cáánímutsi méénudu. Tsá muurá ĩtsĩme wákĩmyeítyuró cáánímutsi téene tájpi íjcyaiĩne. ¹⁵ Aane ihdyu óví o ícúbáhrámeíyóné pañe ámuhákye ó píaabó ímityúné pañevú ámuha memújtátuki. Mityane muurá ámuhákye ó wajyú ĩhya ihdyu oke ámuha mewájyútúrónáaaca.

¹⁶ Muurá ó waajácú tsaate ámuha óhdityu menéhjcyané íllurévá o állĩne ĩnerí ámuhákye o íjyévéjtsotúné o néhíjcyároobe ĩné hallúvúrá o dsídsívahíjcyáne. ¹⁷ ¿Acáa íllure ámuhákye o állĩne ó wallóó tsaatéké ámuha élleu? ¹⁸ ¿Mityá téjyúu ámuhákye álliibye Tíítóó? Áánerá tsahtúré muhtsi díbyema méjyácunúhijcyá ámuhákye mepíáábóiyóneri. Áánéllihyée díbyeke o néé tsijpi

ménáhbema dityétsí ámuhákye iááhívetéki.

19 Ámuháubá méijtsúcunú ámuha oke mewáiyukíyé ehdu ámuhákye o néhijcyáne. Muurá Píívyéébe waajácú Críjto mémeri ámuhákye muha mepíáábo ehdu ámuhákye o néhijcyáne. Aane muurá ámuhákye táñahbémuke éhniíñevu ó píááboó dííbyeke ámuha ímí meúráávyeki. 20 Muurá tsá ímí oke tene pájtyéítyuró ámuhákye o ááhívetéébé múhdurá ámuha meíjcyánáa o úújeténe. Áhdure tsá ámuhákye ímí tene pátyéítyuró tééné hallútú ámuhákye o nééneé. Áánéllii ó iyyácunúhijcyá ámuha meúhbájcatsítyúróneri, ámuha menómítutáávájcatsítyúróneri. Áhdure ó iyyácunúhijcyá iiye tsaate ímí iíjcyáíyóneri tsúúrámeítyúróneri, ámuha maáliúúnújcatsítyúróneri, ámuha memítyájkímyeítyúróneri. Tehdu ámuha medáríívécatsíñé níjcaúvú ámuha mewáchájánújcatsíyónéllii ihdyu ámuhádi ó iyyácunúhijcyáhi. 21 Aane tsáiyu múúne ténehji ámuha meihvejtsótúnáa ámuhákye o ááhívetéhajchíi muurá Píívyéébé úmíwávú kímóhcó oke tene pájtyéneri ó núcójpíveéhi. Muurá ámuha ímíñejíi ihdícyáméhjima medómácócatsíhijcyáné tsá meihvejtsópityúne. Áhdure tsíñehji panévare ímityúné ámuha méméénuhíjcyáhi.

13

Páávoró pítyajcóne

1 Muurá pápihchúúijyúvájucu ámúhake o ááhívetéíñe. Áijyu eene ímityú ícyahíjcyámé hallúvú míityétsúba, pápihchúúmeváuba, úúbálléhajhíí tehjújúcooi teéne. 2 Muuráhjáa éijyu ámúhake o ááhívéjeebe tsúúca íhnáho ámúhake o úwaabó pámeere ímityúné méénuhíjcyámeke. Aane íñe tsiíñe piéhdúré tsíhyullétú ámúhake o úwaabóhi. Aabe ícyooca ámúhake o ááhívetéébé tsaate páhdure néémedi tsáhájucu o íícúvéityúne. 3 Áijyu ámuha méwaajácuú muhdú tajtyéeveri Críjto íhjuvahiíjcyané ámuha mewáájacúíyóneri meíjyácunúhijcyáne. Dibye tajtyéeveri nééne álliu íjcyátúnéllii imíllebe muhdú dííbyé íhtsútú íjcyane ámuha mewáájacúne. 4 Dííbyekée ímiááné páwachékevu dsíjívetsómé átérééjpidi idíllónema. Áróobekée Píívyéébe íhnáhoori bóhíitsoobe ijyá ícyooca íhtsútuubéréjuco. Aane dííbyekée pájtyedu íívane tsáijyu o ícúbáhrámeíhijcyáhi. Árónáa dííbyedívú o cátsípáávehíjcyánéllii oke píáábohíjcyabe téhdure ámúhake o píááboki.

5 Aane cáhawáá ihdyu ámuháyé ímíñeúvú méíjtsaméij. ¿A ímiááné tsúúca ímí ámuha mécáhcuítsó Píívyéébeke? ¿A ámuha méwaajácurá Jetsocríjtó páijyuvaré ámúhama íjcyane? ¿Mityá íllure ámuha maállíñe ménehíjcyá dííbyeéjté ámuha meíjcyanej? 6 Árónáa íhya mityá ícyooca tsúúca ámuha méwaajacú ímiááné dííbyeéjpi o íjcyane eene álliu múnáájpidi oke ámuha medílllohíjcyáme. 7 Muurá Píívyéébeke píáábó o táúmeíhijcyá ámúhá hallúvú ímityúné ámuha

meijcyátuki. Aane tsá teene o méénuhíjcyatú míamúnaa ímí oke íjtsúcunúki. Muurá oke ditye múhdurá íjtsúcunúroobe ó imíllehíjcyá ámuha ímiááméré meijcyane. ⁸ Aabe tsá mújyú állíuri o ihjývátúne. Imiááneriyé ó ihjýváhi. ⁹ Áánéllii íllure ó imíjyuhíjcyá oke ditye éhdiválléroóbe. Ehdu oke ditye íjtsúcunúroobe ámúhake o píáábohíjcyá ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoki. Ámúhá hallúvú píáábó ó táúmeíhijcyá ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsoki. ¹⁰ Ehdu íñe ó caatúnú ámuha meímíbaávye ámúhake o ááhívetécooca íhnáho ámúhake o úwáábótuki. Píívyéébé muurá íhnáhoovu oke ajcú dííbyeke meúráávyénéjcutu ámúhake o píááboki. Tsáháa téénevu oke díbye ajcutú ámúhake o tútávájtsoki.

¹¹ Aane óvíi ámuha táñahbémú ímí meijcyame métsúúráméi Píívyéébema ámuha tsaímíyé meijcyáíyóneri. Aane óvíi dííbyeréjuco ámúhake iwájyudu íjcyaaabe píaabóné tsaímíyé ámuha meijcyaki. ¹² Áánéllii ámúhake o néé ámuha ímiááméré meijcyáne medúúrúvájcatsíki. ¹³ Téhdure pámeere ílle íjcyame ménahbémú ámúhake duurúváhi.

Ahdícyane ihdyu óvíi Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaaabe Jetsocríjtoj tééveri Íapííchó mépañévú ipícyóóneri meke tehméhi. Áyu tehjújuco.

Píívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48